

bir çevreci yetişiyor

HAZIRLAYAN
Mukbil Gülkökan
Marmaris Çevrecileri Derneği
Denetleme Kurulu Başkanı

evre bilinci ailede başlar

“Tabiata saygı aklın vicdanıdır.”

H. Ortatürk

BİR ÇEVRECI YETİŞİYOR

ÖNSÖZ

Sevgili çocuklar ve gençler, değerli anne, baba ve öğretmenler; Çevre ve çevre bilinci konusunda hazırladığımız bu doküman; sizlere bazı tanımları, çevre için olumsuzluk yaratan etkenleri ve alınması gereken önlemleri, görseller yardımıyla açıklamak, çocuklara, öğrencilere, gençlere; geri dönüşebilen atıkların ayrı toplanması, çevreye çöp atılmaması, hava kirliliği, küresel ısınma, ormanların korunması, ağaç dikmenin önemi, suların kirlenmemesi ve suyun tasarruflu kullanılması hakkında bilgiler vermek, çağdaş eğitim uygulamaları ile ebeveynlere, eğitimcilere tavsiyelerde bulunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Kültür, toplumların gelişim süreci içerisinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerlerin bütünüdür. Kültür bir toplumun yaşama tarzıdır. Kültür öğrenme ile kazanılır ve toplumsal sahiplenme yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılır. Cehaletin saldırısına karşı çekilecek tek silah BİLGİ dir. Bilgi sahip olmanın tek yöntemi ise öğrenmedir. Öğrenmenin konularından biri olan Çevre eğitimi; yöresel, bölgesel, ulusal ve küresel sorunlardan haberdar olan, bu sorunlara duyarlılık ve ilgi ile yaklaşan, sorunların çözümü için gönüllü olarak çaba gösteren, çevre kültürü, çevre ahlakı ve çevre bilinci düzeyi yüksek bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Çevreye olan duyarlılık ve bilgilenme ihtiyacı yaşam boyu devam eden bir gereksinimdir. Çünkü çevre eğitimi, insan için okul çağı öncesi başlayan ve ölünceye kadar devam eden bir ilgi alanıdır. İnsanlarda çevre duyarlılığının geliştirilmesi için bilinç düzeyinin artması gerekir. Bilinç düzeyinin geliştirilmesi de verilecek olan çevre eğitimi ile mümkündür. Bizden sonraki kuşaklara, gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakabilmek için hepimiz duyarlı bir çevreci olmak zorundayız. Çevremizdeki insanların bu bilince erişebilmesi için çaba göstermeniz, bilinçli ve duyarlı çevreciler olarak yetişmeniz, en önemli dileğimizdir.

Mukbil Gülkokan
Marmaris Çevrecileri Derneği
Denetleme Kurulu Başkanı

"Hedefimiz genç beyinlerin doğaya saygılı bir biçimde yetişmesine katkı sağlamak."

Anayasamızın 56. Maddesinde "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre saflığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşın ödevidir" denilmektedir.

Anayasamızın 56. Maddesi'nde
" Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede
yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi
geliştirmek, çevre saflığını korumak ve
çevre kirlenmesini önlemek devletin ve
vatandaşın ödevidir." hükmü yer
almıştır.

Bu nedenle her insan çevreci olmak ve bu sorumluluğu taşımak zorundadır.

Canlı varlıkları etkileyen dış tesirlerin tümüne çevre denir. Çevre; canlı, cansız varlıkların bir arada bulundukları, birbirlerini etkiledikleri ve birbirlerinden etkilendikleri ortamdır.

Hava, su, toprak ve insan bu ortamın vazgeçilmez unsurlarıdır. Ne hava, ne su, ne de toprak kendi kendine kirlenmez. İnsanoğlu kimi zaman bilerek ve önemsemeyerek, kimi zaman da farkında olmadan çevreyi oluşturan unsurları kirleterek dünyanın ve dünya üzerindeki canlı yaşamının geleceğini tehlikeye atmaktadır.

Çevre kirliliği ilk kez, nüfusun yoğun olduğu kent ve endüstri merkezlerinde görülmüş ve dünyaya yayılmıştır.

Yeryüzü, bize atalarımızdan miras kalmadı, çocuklarımızdan ödünç aldık.

KIZILDERİLİ ATASÖZÜ

Bir Kızılderili Atasözü "Biz dünyayı babalarımızdan miras almadık, çocuklarımızdan ödünç aldık." der. Çevreye verdiğimiz her zarar, geleceğimiz olan çocuklarımıza, gençlerimize ve onların yaşamlarına verdiğimiz zarardır. Çevre kirliliği konusunda toplumun her kesiminden ve her yaştan insana çok büyük sorumluluklar ve görevler düşmektedir.

TEMİZ ÇEVRE SAĞLIKLI YAŞAM

Şimdiki ve gelecek kuşakların temiz hava soluyabilmeleri, sağlıklı ve temiz su içebilmeleri, kırlarda çocuklarımızın rahatça oynayabilmeleri, topraklardan bol ve bereketli ürün alınabilmesi için bireylerin, tek tek ve örgütlü bir şekilde sorumluluklarını bilmeleri ve bu sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir.

Geleceğini düşünen herkes çevreyi temiz tutmalı ve korumalıdır. Çevreyi temiz tutmanın yolu bireysel sorumluluk duygusundan, çevre bilincinin oluşmasından, oluşturulmasından geçer.

İnsanoğlunun ve diğer canlıların varoluşundan beri hayatta kalabilme mücadelesi günümüzde de devam etmektedir. İnsanoğlu dünyanın doğal kaynaklarını yüzyıllardır kullanmakta ve sürekli tahrip etmektedir. Bu kullanım sonucu doğadaki bazı canlı türleri yok olmuş, biyolojik çeşitlilik azalmış ve buna bağlı olarak da doğanın dengesi bozulmuştur.

İnsanların geleceği düşünmeden, doğayı bilinçsizce tüketmeye başlamaları, öncelikle hazır ve bol buldukları ormanları yok etmeleri kestikleri ağaçların yerine yenilerini dikmemeleri sonucunda doğal kaynaklarımız azalmıştır.

Fabrikaların ve diğer sanayi tesislerinin atıklarının deniz, göl ve akarsulara akıtılması sonucu sularımız kirlenmiştir. Sular kirlenince, sudaki canlılara yaşama ortamı kalmaz.

Fabrika bacalarından ve motorlu araç egzozlarından çıkan zehirli gazlar atmosferi yani soluduğumuz havayı kirletir. Kirli hava insanların ve hayvanların hastalanmasına ve ölmesine neden olur.

TOPRAK DİĞER KAYNAKLARA
GÖRE YENİLENEMEYEN
TEK KAYNAĞIMIZDIR

TOPRAK YOKSA

YOKTUR

Üzerinde yaşadığımız topraklar da sanayi atıklarıyla ve çöplerle kirlendiğinde verimleri düşer. Bu olumsuz gelişmeler insanları, bazı sorunlarla karşı karşıya bırakmıştır. Biz bu sorunların tümüne **çevre sorunları** diyoruz. Doğanın bozulan dengesi sonucunda çözüm arayışları başlamıştır. **Çevre ve çevrecilik bilinci** böylece doğmuştur.

UNUTMAYALIM Kİ!

Biz doğayı korudukça doğa da bizi korur.

Çevrecilik

Bizim de bir parçası olduğumuz doğal çevre, günden güne bozuluyor. Sağlıklı bir çevrede yaşama bilincini, hayatımızın her anına sokmamız gerekir. Çevreci olmak, bitkileri, hayvanları ve kendimizi bir bütün olarak görmektir. Bina yapmak için yıkılan her ağacın, köklenen her bağıın ardından nefesinin daraldığını, oksijensiz kaldığını hissedebilmektir.

Dünyanın en ünlü çevrecisi:

Çevre bilinci ve çevre anlayışı denince akla gelen ilk isimlerden biri Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk' tür.

'Yalova Benim Kentim' diyen Atatürk Yalova ile yakından ilgilenmiştir. Yalova'ya 1936 yılındaki gelişinde Millet Çiftliği'ndeki köşkün pencerelerini zarar vereceği için yanındaki çınarın dalını kesileceğini öğrenir. Ağacın bir dalının bile kesilmesini istemeyen Atatürk köşkün ağaçtan uzaklaştırılmasını ister. Görev İstanbul Belediyesi Fen İşleri Yollar-Köprüler Şubesi'ne verilir. Sorumlu baş mühendis Ali Nuri (ALNAR) binanın temellerini açtırır. Temellerin altına zor ve çok yavaş ta olsa raylar döşenir. Bina rayların üzerinde doğruya doğru 4 m 80cm kaydırılır. 11 Ağustos 1936 günü yapılan bu işlemi Atatürk yanında bulunanlarla birlikte baştan sona izler.

Atatürk'ün bir dalının bile kesilmesini istemediği Ulu Çınar ve yanındaki köşk, ağaç sevgisi ve çevre bilincinin de bir anıdır.

Ankara'yı Türkiye Cumhuriyetinin başkenti yapan ve bozkırın ortasında modern bir şehir kuran Atatürk, bu yönüyle de, günümüzdeki, şehircilik, çevre ve tabiat güzelliği kavramlarına, 1920'li yılların şartları içinde ışık tutan bir dehadır.

Bu kavramların bilinmediği ve konuşulmadığı o yıllarda, şehircilik uzmanlarını getirterek, Cumhuriyetin başkenti Ankara'yı düzene sokan, ağaç diktiren, bulvarlar açtıran, Çiftliği kuran, elçilik bahçelerinde yeşillığe imkan veren Atatürk, diğer yönleriyle olduğu gibi, bu yönüyle de her zaman örnek alınması gereken eşsiz büyük bir önderdir. Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk, tarımda modern teknikleri kullanılması, çevre üreticilere örnek olması ve onların nitelikli fidan, fide, damızlık ihtiyaçlarının karşılanması için kişisel mülki olan Yalova'nın doğusundaki 'Millet Çiftliği'ni bu amaca uygun olarak düzenlemiştir. Çiftlik içinde, deniz kıyısında, ikameti için 1929 yılında bir çınarın yanında iki katlı mütevazı bir köşk yapılmıştır.

KÜRESEL ISINMA

Atmosfere salınan karbondioksit gibi sera etkisi yaratan gazların, yer kabuğu ve denizlerin ortalama sıcaklıklarında artışa neden olmasına küresel ısınma denir.

Petrol, kömür, doğal gaz gibi fosil yakıtların yanması sonucu atmosfere karbondioksit, metan ve azot oksitleri gibi zehirli gazlar yayılır. Bu gazlar atmosferdeki sera gazlarının artmasına neden olur. Bu nedenle zarar gören doğal sistem güneşten gelen ışınları daha fazla geçirerek yer yüzünün daha fazla ısınmasına neden olur. Ayrıca yer kabuğundan yansıyan ısının tekrar atmosfer dışına çıkmasını engelleyerek sera etkisinin artmasına neden olur. Sere etkisi de dünya sıcaklık ortalamalarını artırarak küresel ısınmaya neden olur.

Küresel ısınma iklim değişikliklerine sebep olarak, şiddetli kasırgalar ve sellere neden olurken, uzun süreli kuraklıklar ile de çölleşmelere neden olmaktadır.

- Enerji ve su dikkatli kullanmalı ve gerekirse tasarruf yapmaya dikkat etmeliyiz (Enerjide dışa bağımlıyız ve ayrıca su zengini değil nerdeyse su fakiri bir ülke sayılabiliriz)
- Plastik ve benzeri ürünleri kullanmaktan kaçınmalıyız (100 yıl kadar doğada kalabiliyorlar ve canlılara büyük zararları var)
- Aşırı tüketimden kaçınmalıyız ve doğal malzemelerden yapılmış ürünleri tercih etmeliyiz (Doğal olanlar daha sağlıklı ve kullanım süresi dolduğunda tekrardan doğaya dönmesi daha kısa süre alıyor)

Kutuplardaki buzulların erimesi kıyı kesimlerin tamamen sular altında kalmasına sebep olacaktır. Bu da dünyadaki yaşanabilir alanı daraltacaktır.

Karlı dağlardaki ısı değişimleri nedeniyle sık sık çığlar oluşacak ve çevresindeki yerleşim yerlerine tehlikeye sokacak.

Su kaynaklarının hızla tükenmesi sonucu susuzluk baş gösterecek.

Sıcaklık artışları kuraklık, çölleşme ve orman yangınlarına neden olmaktadır.

- Ağaç dikmenin önemini kavramalı ve kavratmalıyız
(Unutmayalım bir kişi yılda 7 ağaç tüketir. Bunu ve daha fazlasını yerine dikmemiz lazım)
- Sahip olduğumuz bilinci başkalarına da aşılamalıyız.

ÇEVRE BİLİNCİ

Çevre bilinci, insanın kendi içinde duyduğu bireysel sorumluluk duygusunu etrafındaki insanların da duyması için çaba göstermesidir. Çevre bilincinden amaçlanan, çevre bilgisi, çevreye yönelik olumlu tutumlar ve çevreye yararlı davranışlardır.

Bilinçli olmak için neler yapmalıyız:

- Geri dönüşüm ve yeniden kullanıma önem vermeliyiz(Doğada ki kaynakların daha az tüketilmesini sağlarız)

Dünyada hayvanlar sadece dışkı üretirler, oysa insanlar, yaşamları boyunca doğa için zararlı olan hem dışkı, hem de çöp üretirler. Çevreye en çok zarar veren etken, çevrenin doğal kaynaklarından yararlanan insanlardır.

Çevre kirliliği ve nedenlerine geçmeden önce çevre ile ilgili bazı tanımlar yapalım:

Çevre korunması:

Çevresel değerlerin ve ekolojik dengenin tahribini, bozulmasını ve yok olmasını önlemeye, mevcut bozulmaları gidermeye, çevreyi iyileştirmeye, çevre kirliliğini önlemeye yönelik çalışmaların bütünüdür,

Ekosistem :

Belirli bölge de bulunan ve birbiri ile dolaylı ya da dolaysız ilişkide olan canlılarla bu canlıların yer aldığı cansız çevre Ekosistemi oluşturur. Kara ve su ekosistemi olmak üzere başlıca iki çeşit ekosistem bulunur. Kara ekosistemlerini çayrlar çöller, mağara, step, tundra, ova, dağ gibi daha küçük olan ekosistem parçaları oluşturur.

Su ekosistemlerini de okyanus, deniz, Göl, ırmak, havuz, bataklık gibi ekosistem parçaları oluşturur. Çevredeki ekosistemlerin birleşmesiyle yeryüzünün doğal ortamı oluşmaktadır. Çevredeki her ekosistem çeşidinin kendisine has olan farklı fiziksel ve kimyasal özellikleri bulunur.

Çevre Kirliliğinin nedenleri :

Hızlı nüfus artışı,

Dünyamıza, her gün ortalama olarak 200 bin ve her yıl 100 milyon insanın katıldığı, araştırmalarda ortaya çıkmaktadır.

Arıtma tesisi: Her türlü faaliyet sonucu oluşan katı, sıvı ve gaz halindeki atıkların belirlenen standartları sağlayacak şekilde arıtıldığı tesisleri,

Atık:

Herhangi bir faaliyet sonucunda oluşan, çevreye atılan veya bırakılan herhangi bir maddeyi,

Çevre kirliliği:

Çevrede meydana gelen ve canlıların sağlığını, çevresel değerleri ve ekolojik dengeyi bozabilecek her türlü olumsuz etkiyi,

Bu durumda, hızla artan dünya nüfusunun doğal kaynaklarını ne kadar etkilediği ve bu kaynaklar üzerinde ne kadar büyük baskı oluşturduğu ve kaynakları ne denli hızlı tükettiği ve de yok ettiği bir gerçektir.

Plansız kentleşme,

Plansız ve çarpık kentleşme, bir şehrin plansız yapılaşması sonucu ortaya çıkan, kötü görünüme sebebiyet veren, ulaşım ve alt yapıda sorunların ortaya çıkmasına sebebiyet veren düzensiz şehirleşmedir.

Plansız endüstrileşme

Kalkınma, sanayileşme ile özdeşleştiğine göre sanayileşme kaçınılmaz bir hedef olmuştur. Ancak sanayileşmenin de çevre problemlerine yol açtığı görülmüştür.

Fabrikaların kuruluş yerlerinin yanlış seçimi, geri teknolojilerin kullanılması, baca gazlarının arıtılmadan atmosfere bırakılması gibi sebepler havanın kirlenmesini artırmıştır. Doğal kaynakların bilinçsizce kullanılması.

Son yıllarda teknoloji ve sanayinin hızla gelişmesi, çevre sorunlarının da artmasına sebep olmuştur. Bu plansız endüstrileşme ve sağlıksız kentleşme, bölgesel savaşlar, verimi artırmak amacıyla tarımda kimyasal maddelerin bilinçsizce kullanılmasıyla birlikte, gerekli çevresel önlemler alınmadan ve arıtma tesisleri kurulmadan yoğun üretime geçen sanayi tesisleri, çevre kirliliğini tehlikeli boyutlara çıkarmıştır.

Çevre sorunlarının diğer kaynakları ise şunlardır:

- 1- Göçler ve düzensiz şehirleşme,
- 2- Kişi başına kullanılan enerji, su, kağıt, kömür vb. artışı,
- 3- Ormanların tahribi, yangınlar ve erozyon,
- 4- Aşırı otlatma ve doğal bitki örtüsünün tahribi,
- 5- Konutlardaki ve işyerlerindeki ısınmadan kaynaklanan (özellikle kalitesiz kömür kullanımı) hava kirliliği,
- 6- Motorlu araçlar ve deniz araçları,
- 7- Maden, kireç, taş ve kum ocakları,

- 8- Gübre ve zirai mücadele ilaçları,
- 9- Atmosferik olaylar ve doğal afetler,
- 10-Kanalizasyon sularının arıtmaksızın alıcı ortamlara verilmesi ve sulamada kullanılması,
- 11-Katı atıklar ve çöp,
- 12-Sulak alanların ve göllerin kurutulması,
- 13-Arazilerin yanlış kullanımı,
- 14-Kaçak avlanma,
- 15-Televizyon, bilgisayar ve röntgen; tomografi vb; tıbbi cihazların yaygınlaşması ile meydana gelen radyasyon,
- 16-Endüstriyel ve kentsel kaynaklı gürültü

Çevre Kirliliği ve Alınacak Önlemler

Çevre kirliliği; bütün canlıların sağlığını olumsuz yönde etkileyen, cansız çevre öğeleri üzerinde yapısal zararlar meydana getiren ve niteliklerini bozan yabancı maddelerin; hava, su ve toprağa yoğun bir şekilde karışması olayıdır. Başka bir tanımlamayla; Doğal dengeyi bozan ve insanlardan kaynaklanan zararlara çevre kirliliği denir.

DOĞAL ÇEVRENİN KORUNMASI İÇİN ALINACAK ÖNLEMLER

Doğal çevrenin korunması :

Akar ve durgun sular, insan ve hayvan artıkları ile kirlenmemeli,
Biriken çöpler hemen kaldırılmalı,
Zararlı hayvanların, böceklerin özellikle, karasinek ve sivrisineklerin üreyip çoğalmaları engellenmeli,
Kanalizasyon borularındaki patlamalar hemen ilgililere bildirilmeli.
Enerji kaybı ve hava kirliliğini önlemek için yakıtların tam yakılması sağlanmalı,
Doğal çevrenin kirlenmesi yasalarımıza göre suçtur. Bu suçu işleyenleri belgeleriyle ilgili makamlara şikayet etmeliyiz.

Doğal çevre bizim çevremizdir.
Biz doğayı korudukça doğa da bizleri korur.

ATIK ÇEŞİTLERİ

Çevreye atılan ve doğal dengeyi bozan zararlı maddelere atık denir. Kağıt, bitki kalıntıları, sofr artığı, hayvan leşleri ve doğal gübre gibi canlı kökenli atıklar mikroorganizmalar tarafından parçalanarak yeniden doğaya kazandırılır. Fakat bu atıklar, çevreye atıldığında mikropların üremesine de uygun ortam oluşur.
Cam şişe, teneke kutu, petrol, plastik, pet şişe, deterjan, tarım ilacı ve pil gibi maddeler tabiatta kalıcı kirliliğe neden olur.

Kalıcı kirliliğe neden olan atık maddelerin rasgele çevreye atılmaması ve sanayide yeniden kullanımı sağlanmalıdır.
Cam, kağıt, teneke, pil ve plastik sanayide yeniden kullanılır.

Çöp Neye Denir?

Çöp, her gün "çöp kutusu" ya da "çöp konteyneri" dediğimiz büyük kutulara poşetler içerisinde bıraktığımız atıklardır.

Bir süre kullanıldıktan sonra kullanım dışı kalan bir eşya, bir giysi, bir kitap ya da bir oyuncak, günlük olarak kullandığımız, yediğimiz, içtiğimiz şeylerin ambalajları, kutuları, şişeleri ürettiğimiz çöplerin başında gelmektedir. Bu çöpler sonuçta nereye gidiyor? Büyük çoğunluğu tabii ki doğaya, yani boş gördüğümüz alanlara, ormanlara, nehirlerle, denizlere karışıyor. Deniz canlılarının bedenlerine yerleşen zararlı maddeler de besin zinciri prensibiyle, deniz ürünleri ile beslenen insan ve diğer canlılara zarar veriyor.

Bir eşyayı çöpe atmadan önce 2 kere düşünmelisiniz. Üzerinde değişiklikler yaparak belki başka bir şekilde de kullanabilirsiniz. Arkadaşlarınızla aranızda değiştirebilirsiniz. Kullanmak istemediğiniz ancak, iyi durumda olan eşyaları, oyuncakları, kitapları, giysileri birbirinizle değiştirebilir yada verebilirsiniz. Böylece hem sizin yeni eşyalarınız olur, hem de o eşyalar çöpe gitmekten kurtulur. Unutmayın, bir eşyayı mümkün olduğunca en uzun süre kullanmak çöpten kurtulmanın en birinci ve kolay yollarından biridir.

GERİ DÖNÜŞÜM

Geri dönüşüm; çöp değimiz atıkların, gazete kağıtlarının, süt kutularının, plastik kapların, şişelerin, bozulmuş elektrikli cihazların çeşitli işlemlerden geçirilerek tekrar kullanılabilir hale getirilmesidir.

Geri dönüşüm uygulaması giderek yaygınlaşmasına rağmen, henüz yeterli seviyede değildir. İnsanlarımızın geri dönüşüm, kaynakların verimli kullanılması ve yok olmaması için bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Geri dönüşüm; doğal kaynakların korunmasının yanında, hammadde, su ve enerji tasarrufu sağlamaktadır. Okunmuş gazeteler, eski kitap ve defterler gibi kullanılmış kağıtları tekrar işlemiden geçirerek kağıt ya da karton yapıp kullandığımızda yeni ağaçların kesilmesine engel oluyoruz. Bu şekilde kağıt üretirken daha az su ve enerji harcıyoruz.

PLASTİK TORBALAR

HAYVANLARI ÖLDÜRÜR

Dünya'da kurtulması belki de en zor maddelerden biri de plastikler. Hem yok olmaları yüzyıllar alabiliyor, hem de çeşitli zehirli kimyasal maddeler içeriyorlar. O nedenle plastik poşetleri, pet şişeleri kullanmaktan mümkün olduğunca uzak durun. Çevrenizdekileri de bu yönde uyarın. Örneğin her bakkala, kırtasiyeye, kitapçıya gittiğinizde yeni bir plastik poşet almanıza gerçekten hiç gerek yok. Sığan eşyaları çantanıza atabilirsiniz ya da evinizdeki bez torbalardan bir tane çantanızda bulundurabilir ve aldığınız şeyi ona koyarak taşıyabilirsiniz. Bir içecek alırken bile cam ya da kartonda olanları tercih edin. Bu hem çevre, hem de sizi sağlığınız açısından daha yararlıdır.

Geri dönüşüm olması için kağıt, cam, plastik, pil gibi atıkların evlerde ayrı ayrı torbalarda biriktirilmesi ve ayrı kutulara atılması gerekiyor. Mümkün olduğunca çöpleri ayrı ayrı biriktirerek atın. Evinizin ya da okulunuzun yakınında bu kutulardan yoksa, ailenizdeki büyükler ya da öğretmenlerinizden bu konuda belediyeden istekte bulunmalarını sağlayın.

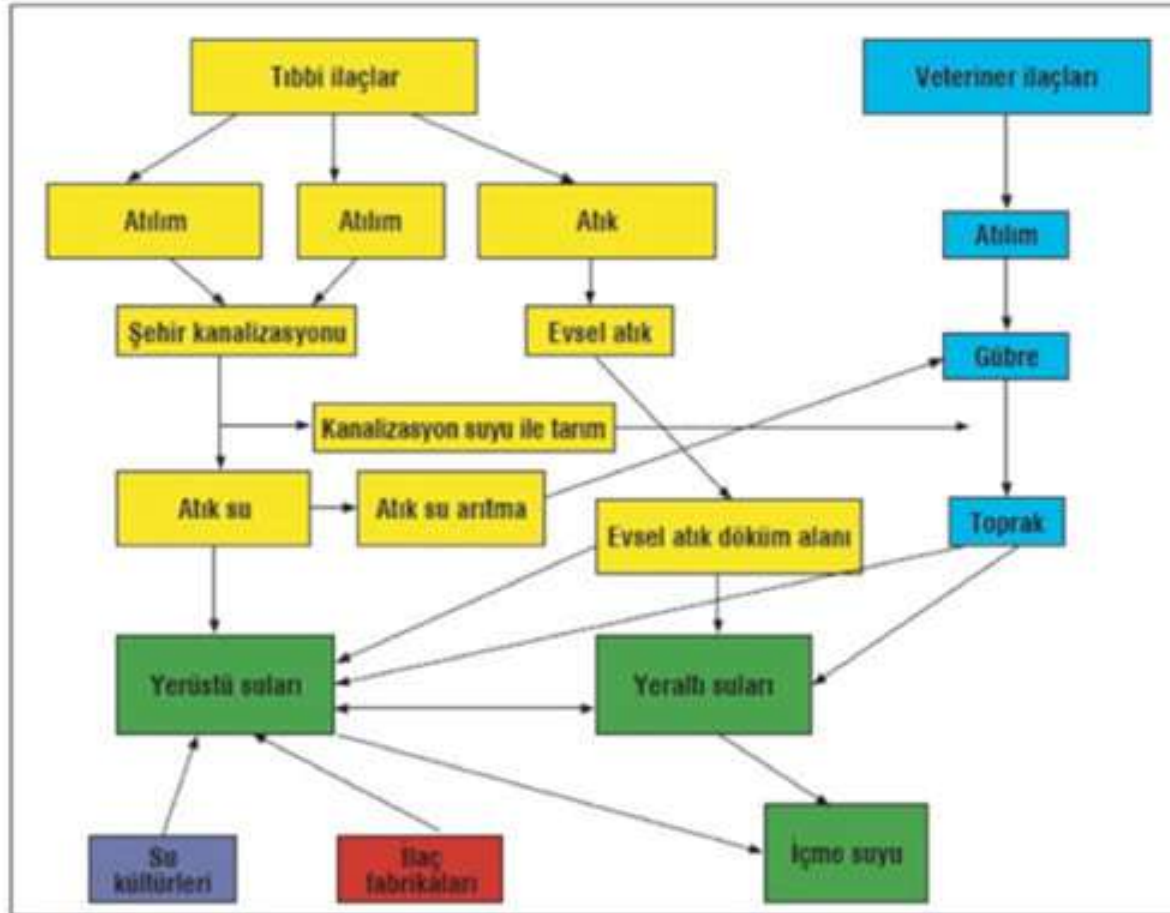
Az tüketin, az satın alın, gerçekten ihtiyacınız olan ve uzun süre kullanabileceğiniz ürünleri satın almaya özen gösterin. Bunlara dikkat ettiğinizde Dünya'da ürettiğiniz çöp miktarı da az olacaktır. Eğer dikkat etmezseniz çöp yığınları arasında yaşamınızı sürdürmek zorunda kalacaksınız.

Çöp kutularına attığınız her şey çöp değildir. Geri dönüşüm kurallarını uygulayın ve uygulatın. Geleceğinizi çöpe atmayın.

İLAÇ ATIKLARI

Nüfus artışına bağlı olarak kentsel, ürettikleri atık sular ve çöp döküm alanları ile çevre ve insan sağlığı problemlerine neden olmaktadır. Bu atıkların içerisinde bulunan ilaç ve kimyasallar sağlık ve çevre açısından tehlikelidir. İlaçların vücuttan atılarak kanalizasyon sistemine karışması, kullanım dışı kalmış ilaçların evsel çöp olarak atılması ve ilaç fabrikalarından salınan atık maddeler sağlık ve çevre sorunlarına neden

KİRLİLİKTEN ETKİLENENLER

1-SU

2-HAVA

3-TOPRAK

4-DENİZ

**BU KADAR FİSLİK EVLERİMİZE DOĞURULSAYDI
HOSUNUZA GİDERMİYDİ?
DENİZLERİMİZİ KİRLİTMEYELİM**

- 1-Yerleşim sonucu evsel atıklarla,
- 2-Sanayiden kaynaklanan atık su deşarjlarıyla,
- 3-Yağış sonucu yıkanma ve süzülmeyle,
- 4-Tarımsal faaliyetler sonucuyla,
- 5-Liman faaliyetleri ve deniz trafiğiyle,
- 6-Denize ulaşan nehir ve akarsular vasıtasıyla, ulaşırlar

Deniz kirliliğinin sebepleri

Kirlenmenin olduğu deniz ortamı, insanlığın gelecekteki besin deposu olma özelliğini hızla kaybetmektedir. Denizlerdeki kirlilik besin zinciri boyunca yürümekte ve insan dahil bütün canlılara zarar vermektedir.

DENİZDE ATIKLARIN YOK OLMA SÜRELERİ

Time taken for objects to dissolve at sea

Alüminyum Kutu
ALUMINIUM BOX

200 - 250 yıl / YEARS

Bez Parçası
RAGS

1 - 5 ay / MONTH

Plastik Şişe
PLASTIC BOTTLE

450 yıl / YEARS

Cam Şişe
BOTTLE

4000 yıl / YEARS

Teneke / TIN

100 yıl / YEARS

Boyalı Tahta
PAINTED WOOD

13 yıl / YEARS

Sigara CIGARETTE

1 - 5 yıl / YEARS

Olta - Misina
FISH LINE

800 yıl / YEARS

Pil / BATTERY

100 yıl / YEARS

Plastik Maddeler
PLASTICS

400 yıl / YEARS

Çorap ve Kıyafet
SOCK & DRESS

5 yıl / YEARS

İp / ROPE

1 yıl / YEAR

Denizlere atılan atıkların doğadaki yok oluş süreleri:

Deniz Kirliliğine Neden Olan Unsurların
Sınıflandırılması

- Denizin havadan kirlenmesi

Denizin havadan kirlenmesinin en önemli nedeni sanayi kuruluşları veya konutlar tarafından oluşturulan hava kirliliğidir. Atmosfere bırakılan zehirli gazlar (kükürt gibi) asit yağmuru şeklinde deniz ve tatlı sularımıza karışmaktadır.

Asit yağmuru, yağmurun atmosferden geçerken karşılaştığı gazlarla tepkimeye girerek doğa açısından zararlı olan maddeleri yeryüzüne geri indirmesidir.

Denizlerin denizden kirlenmesi

Deniz kirliliğine neden olan en önemli maddelerden biri akaryakıttır. Denizlere akaryakıt sürekli olarak gemilerdeki kaçaklardan girmektedir. Asıl sorun deniz kazaları sonucu büyük miktarlarda denize dökülen akaryakıttan kaynaklanır. Akaryakıtın denizlere dökülmesinde ki en büyük sorun kıyılarda görülmektedir.

Deniz yüzeyini kalın bir tabaka halinde kaplayan petrol denizle atmosfer arasındaki oksijen alışverişini engellediği için de deniz eko-sisteminde sorunlara yol açar. Ayrıca toksik özelliği olan petrol toplu balık ölümlerine neden olur. Yüksek miktarda petrol sindiren balıklar, kendileri ölmese bile besin zincirindeki bir üst canlı (deniz memelileri, deniz kuşları ve insanlar gibi) tarafından yenildiğinde bu canlıda da zehirlenmeye hatta ölüme neden olurlar. Deniz kazalarında kıyıya sadece petrol ve yakıt vurmaz. Gemilerin taşıdıkları yükler de sahilleri kaplar.

Denizler ve içindeki canlılar için bir diğer tehlike ise Oksijen azalmasıdır.

DENİZLERİMİZDE

OKSİJEN AZALIYOR

Özellikle Akdeniz'in oksijenini sağlayan yosun türü olan posedonia çayrılarının tahrip edilmesi oksijenin azalmasına ve ekosistemin zarar görmesine neden olmaktadır.

- Denizlerin karadan kirlenmesi

Karadan denize dökülen atıklar iki başlıkta toplamak mümkündür:

Evsel atıklar ve sanayi atıklar.

Evsel atıklar daha çok artırılmaksızın denizlere dökülen kanalizasyon sularıdır. Bu kanalizasyon suları organik madde içerirler. Bakterilerin bu organik maddeleri dönüştürmesi sonucu dış ortama kötü kokular yayılır.

DENİZLERDE YAŞAYAN BİR MEMELİ YUNUSLAR VE TERAPİ MERKEZLERİ

Türkiye'de sayıları artan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. "Yunuslarla doktorculuk oynanabilir mi" sorusunun cevabı olarak; Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar ve Dr. Munise Ozan ile Yunus Veterinerleri Erdem Danyer ve Işıl Aytemiz gibi , bilim insanları ve uzman doktorlar Yunus terapileri konusunda aileleri uyarıyor.

Günde 70 km yüzen ve 100-200m. derinliklere dalan bir yunusu, içinde sadece birkaç metre yüzebileceği bir havuzda hapsedince bu canlı için işkence başlamış oluyor. Yunuslar av-avcı ilişkisiyle yaşayan, canlı avlanan, aile kuran, çocuk doğuran, doğurduğu çocuğu emzirip avlanmayı öğreten canlılar. Havuzda avlanmayı bırakıp cansız balıkla beslenmeleri, yaşam şekillerini değiştiriyor. Aç bırakılıp yaptıkları doğru hareket için yemek veriliyor. Bu canlılar; hareketler yaptırılsın, müşteriler eğlendirilsin diye esaret altında tutuluyor. Morali bozulan hayvanların hastalıklara direnci de azaldığı için hastalık riski artıyor. Bunalıma giren yunusların şova devam edebilmeleri için yeşil reçeteli depresyon ilaçlarıyla yatıştırıldığını veterinerler söylüyor. Cinsel aktiviteleri sonlandırılıyor. İnsanlara zarar vermesin diye dişleri törpüleniyor. En önemlisi yaşama güdülerini olan avlanma ellerinden alınıyor ve amaçsızca sadece insana hizmet eden kuklalar haline getiriliyor.

Yunuslara Özgürlük Platformu'nun "Bilimsel Veriler" sayfasında paylaştığı

Yunuslar doktor değildir

Türkiye'de sayılan 10'a ulaşan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, anne ve baba olarak, "Çocukların yunuslarla doktorculuk oynamasına izin vermeyin" dedi.

Yunuslar ile çocukların beynindeki bazı bölümleri aktive ederek tedavi amaçlı kullanıldığı iddia edilen yunus terapisi, "yunus doktorları" tarafından uygulanıyor. Türkiye'de sayılan 10'a ulaşan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, anne ve baba olarak, "Çocukların yunuslarla doktorculuk oynamasına izin vermeyin" dedi.

NEOLİ PROBLERİ

Yunuslar ile çocukların beynindeki bazı bölümleri aktive ederek tedavi amaçlı kullanıldığı iddia edilen yunus terapisi, "yunus doktorları" tarafından uygulanıyor. Türkiye'de sayılan 10'a ulaşan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, anne ve baba olarak, "Çocukların yunuslarla doktorculuk oynamasına izin vermeyin" dedi.

NEOLİ PROBLERİ

Yunuslar ile çocukların beynindeki bazı bölümleri aktive ederek tedavi amaçlı kullanıldığı iddia edilen yunus terapisi, "yunus doktorları" tarafından uygulanıyor. Türkiye'de sayılan 10'a ulaşan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, anne ve baba olarak, "Çocukların yunuslarla doktorculuk oynamasına izin vermeyin" dedi.

Yunuslar ile çocukların beynindeki bazı bölümleri aktive ederek tedavi amaçlı kullanıldığı iddia edilen yunus terapisi, "yunus doktorları" tarafından uygulanıyor. Türkiye'de sayılan 10'a ulaşan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, anne ve baba olarak, "Çocukların yunuslarla doktorculuk oynamasına izin vermeyin" dedi.

NEOLİ PROBLERİ

Yunuslar ile çocukların beynindeki bazı bölümleri aktive ederek tedavi amaçlı kullanıldığı iddia edilen yunus terapisi, "yunus doktorları" tarafından uygulanıyor. Türkiye'de sayılan 10'a ulaşan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, anne ve baba olarak, "Çocukların yunuslarla doktorculuk oynamasına izin vermeyin" dedi.

NEOLİ PROBLERİ

Yunuslar ile çocukların beynindeki bazı bölümleri aktive ederek tedavi amaçlı kullanıldığı iddia edilen yunus terapisi, "yunus doktorları" tarafından uygulanıyor. Türkiye'de sayılan 10'a ulaşan "yunus terapi merkezleri", Sağlık Bakanlığı, bilim insanları ve doktorlar tarafından onaylanmıyor. Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, anne ve baba olarak, "Çocukların yunuslarla doktorculuk oynamasına izin vermeyin" dedi.

Türkiye' nin de imzaladığı Bern Sözleşmesi'ne göre yunusların esaret altında tutulması, ticari meta olarak kullanılması Türkiye'de yasaktır. Yunuslar yaklaşık bir senelik emzirme dönemleri olan, yavrusuyla birlikte gezen, avlanan ve onu koruyan canlılardır. Annesinden ayrı kalan küçük yunuslar yaşayamaz. Annesi ağa takılan yavru yunus yalnız kalınca kendisine bakamaz. Onu tehlikelerden koruyacak annesi olmayınca da yaşamı tehlikeye girer. Bir hayvanı ya da canlıyı ailesinden ayırmak vahşi bir davranıştır. Peki yunuslara bu ne amaçla yapılmaktadır sorusunun cevabı ise para ve ticaretdir. Yunusları gösteriye çıkararak çok ciddi paralar kazanılmaktadır. Terapi ve gösteri merkezlerinde esir tutulan ve doğal ortamlarından ayrı olarak yaşamaya zorlanan dişi yunusun havuzda doğum yapması fizyolojisine aykırıdır, doğum yaparken belli bir kas yapısına ulaşmış olması, bunun için de belli bir mesafeyi yüzmüş olması gerekmektedir.

Sağlık Bakanlığı'nın bilgi edinme sonucu elde edilen resmi yanıtına göre, yunus terapisi adı verilen uygulamanın "bilimselliğinin kanıtlanmadığı ve FDA tarafından talep edilen emniyet ve işlerliğine dair kesin kanıtlar bulunmayan bir yöntem olduğu" belirtiliyor. Aynı zamanda "bu tür tedavilerin 'bilinmeyen risk' içerdiği, yan etkilerinin bilinmediği, sonuç olarak, adı geçen tedavi yöntemine izin verilmemesinin uygun olacağı" belirtilerek konunun Bakanlık tarafından değerlendirileceği bildiriliyor. Benzer bir şekilde Sağlık Bakanlığı'nın uygulamaya koyduğu "Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları ve Şartları Hakkındaki Yönetmelik'in 8. maddesinin (ç) bendinde, "Yüzme havuzunda hayvanların insanlarla birlikte bulunmalarına hiçbir şekilde izin verilmez" ibaresi var.

Çoğu zaman gerekli kas açıklığı sağlanmadığı için yavrular doğumda boğularak ölmektedir. Yunusların yaşadıkları kötü koşullardan ve esaretten kurtulması, doğal ortamlarında yaşama haklarının onlara geri verilmesi Bern sözleşmesi uyarınca devletimizin bu esarete engel olması bir görevdir.

Esaretin yanı sıra, Otistik, hasta çocuklara uygulanan yunus terapilerinin bilimsel bir yanı olmadığı, sadece yunuslara yapılan bir haksızlık söz konusu olmayıp, 'yunus terapi'ye inanıp, ciddi paralar ödeyen kişilerin de mağdur olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Engelliler Araştırma Enstitüsü Kurucusu Prof. Dr. Gönül Kırcaali İftar, "yunuslarla etkileşim terapisi" (DAT) adı verilen uygulamaların dünya çapında konunun uzmanlarınca tedavi yöntemi olarak önerilmediğini ve bilim insanlarının hiçbir suretle yunus terapisini desteklemediğini belirtiyor. Öte yandan, 'terapi' adı altında yürütülen bu etkinliklerin, çocuklar açısından enfeksiyon ve kaza riski taşıdığı da bilinmektedir. Tüm bu bilgiler ve değerlendirmeler ışığında, tutsak edilen yunuslar üzerinden para kazanma girişimlerinin bilim çevreleri tarafından savunulmasının mümkün olmadığı açıktır." Kaş Sağlık Grubu Başkanı Dr. Munise Ozan, yunuslarla yüzme ve terapi seanslarında aynı havuzda veya deniz alanında yüzen çocukların ve bireylerin ciddi sağlık, kaza ve ölüm riskleriyle karşı karşıya olduğunu belirtiyor.

KAYNAK:

<http://www.sabah.com.tr/pazar/2013/04/14/yoksa-yunus-terapisi-bir-masal-mi>

YUNUS VETERİNERLERİ Erdem Danyer ve Işıl Aytemiz RÖPORTAJI 14.04.2013 - Sabah Gazetesi, Necla Bayraktar

<http://www.uzhaber.com/saglik/yunus-terapisi-tehlikeli-bir-yalan-h9917.html>

22 Haziran 2012 Cuma 16:53 "Yunus terapisi tehlikeli bir yalan" Prof.Dr. Gönül Kırcaali İftar ve Dr. Munise Ozan RÖPORTAJI yürüme yolları ve sokak iyileştirme çalışmaları hakkında bilgi sahibi

Gürültü kirliliğini önlemek için neler yapmalıyız:

- Otomobil kullanımını azaltacak önlemler alınmalıdır.
- Ev ve iş yerlerinde ses geçirmeyen camlar kullanılmalıdır.
- Eğlence yerleri vb. ortamlarda yüksek sesle müzik çalınması engellenmelidir.
- Gürültü yapan kuruluşlar şehirlerin dışında kurulmalıdır.

Çevremizi Temiz Tutmak İçin Uymamız Gereken Kurallar

Kimyasal gübre ve kimyasal temizlik malzemeleri kullanmamalıyız.

Çöpleri, çöp poşetinin ağzını sıkıca bağladıktan sonra çöp kutusuna atmamız. Çöplerimizi evde ayrıştırarak geri dönüşüme kazandırmalıyız.

Evimizin önünü ve bahçemizi haftada en az bir kere temizlemeliyiz.

Yere tükürmemeliyiz.

Ormanları korumalıyız.

Piknik alanlarında ve ormanlık bölgede, ateş yakmamalıyız.

Hayvanlara zarar vermekten kaçınmalıyız.

Denizleri kirliletmemeli ve özellikle pil, akü gibi maddeleri denize atmamalıyız.

Evcil hayvanlarımızın atıklarını temizlemeliyiz

ORMANLAR

Orman, belirli yükseklikteki ve büyüklükteki ağaçlar, çalı, otsu bitkiler, mantarlar, mikroorganizmalar ve çeşitli hayvanlarla, toprağın meydana getirdiği, aynı zamanda topluma çeşitli faydalar sağlayan bir ekosistemdir.

Orman yangınları, erozyon ve toprak kayması, insanların yaptığı tahribatlar nedeniyle ormanlarımızın önemli bir bölümünü kaybetmiş durumdayız. Bu bölüme Ormansız Anadolu topraklarının havadan çekilmiş fotoğrafları ile başlayalım. Fotoğraflar için Kaptan Pilot Sn. Mustafa Sabri Türkay'a teşekkür ediyoruz.

**DÜNYA 4.6 MİLYAR YAŞINDA
BU SÜREDE DÜNYA ORMANLARININ
YARISINI YOK ETTİK**

ORMANLARIN ÖNEMİ

Ormanlar; su sağlama, su varlığını koruma ve düzenlemede önemli rol oynar.

Her doğan bebek için, bir fidan dikerek, yurdumuzun ormanlarla kaplanmasına yardımcı olmalıyız.

**HER YENİ DOĞAN BEBEK
İÇİN BİR FİDAN DİKELİM**

**DOĞAYI ONLARDAN
EMANET ALDIĞIMIZI
UNUTMAYALIM**

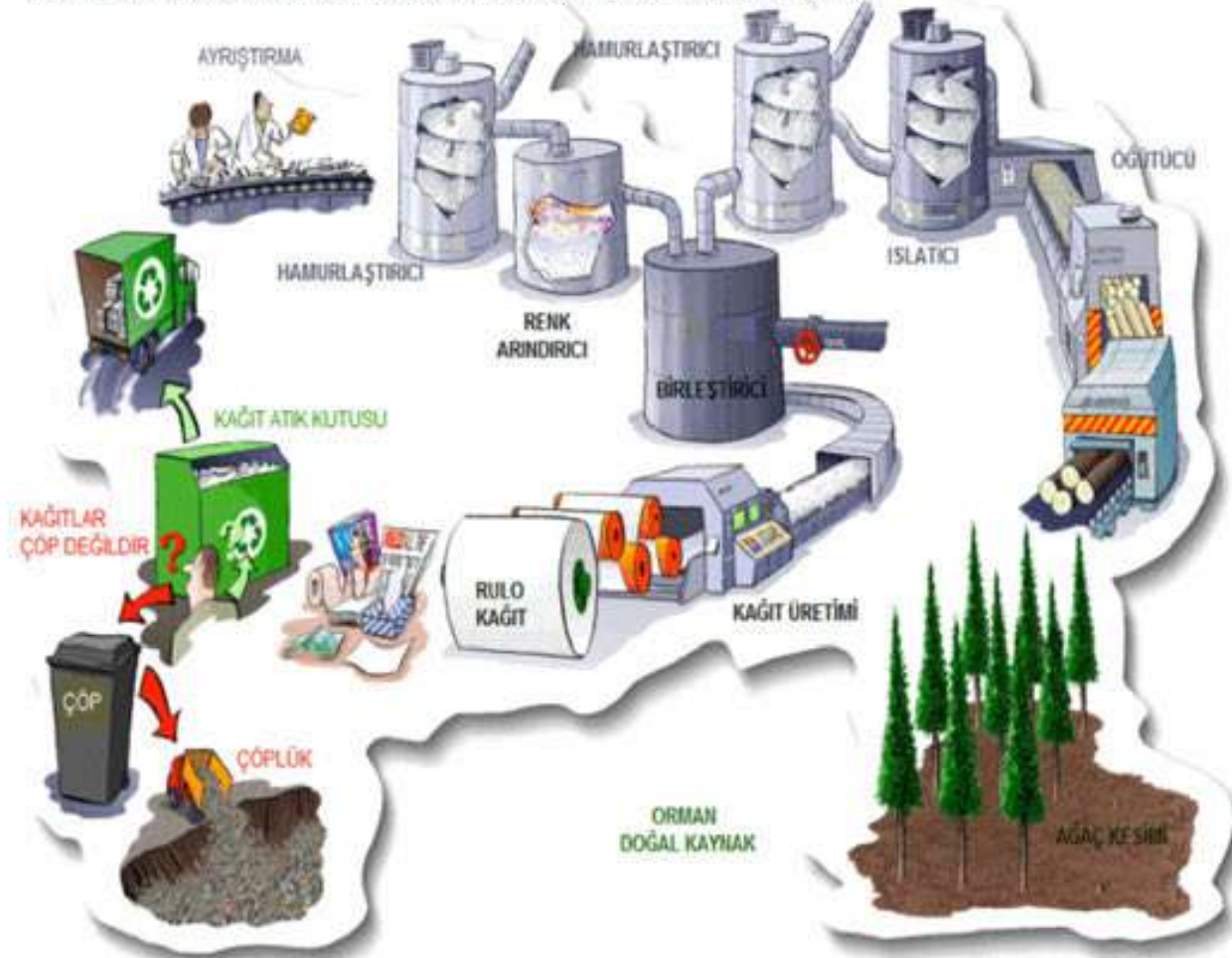

Ormanlar, kağıt üretiminin doğal kaynağıdır. Kağıt üretiminde sadece ormanların kullanılması doğal kaynaklarımızın tükenmesine neden olur. Bu nedenle geri dönüşümden kazanılan atık kağıtlar kullanılırsa, doğal kaynaklarımızın daha az tükenmesini ve korunmasını sağlamış oluruz.

ÜRETİMDE ATIK KAĞITLARIN KULLANILMASI DOĞAL KAYNAKLARIMIZIN KULLANILMASINI AZALTIR

ASIL ORMAN ÜRÜNLERİ

- *Tomruk
- *Tel Direği
- *Maden Direği
- *Sanayi Odunu
- *Kağıtlık Odun
- *Lif Yonga Odunu
- *Sırk
- *Çubuk
- *Yakacak Odun

TALİ ORMAN ÜRÜNLERİ

- *Reçine
- *Çıra
- *Sığla yağı
- *Defne
- *Şimşir
- *Kök Odunu
- *Kekik
- *Ada Çayı
- *Çam Fıstığı
- *Her çeşit bitki soğanı
- *Mantarlar
- *Kozalak

Ormanların azalmasına ve yok olmasına neden olan zararlı canlı türler (çeşitli böcek türleri, mantarlar.vb.) olduğu gibi bu zararlılardan daha fazla zarar veren tür ise insandır.Oysa ağaçlar denizin kıyısında hatta içerisinde yetişseler bile deniz suyunun tuzundan etkilenmeden yaşamlarını sürdüren ekosistemlerdir.

ORMAN YANGINI ÇIKIŞ SEBEPLERİ DİKKATSİZLİK VE İHMAL ÖRNEKLERİ;

- *Ormana sönmemiş sigara, kibrit atılması,
- *Anız yakılması, zeytin altındaki otların yakılması gibi tarım alanlarında istenmeyen otların yakılarak temizlenmesi sırasında,
- *Çocukların ormanda ateşle oynamaları,

Orman yangınlarını, CAN KAYBI YOK diye sunar medya; ormanların canlı olduğunu, YÜZLERCE CANIN YUVASI OLDUĞUNU bilmez.

- Orman içinde ve kenarında çöplerin yakılarak imha edilmesi sırasında,
- Ormana sönmemiş sigara, kibrit atılması,
- Arı kovanlarının tütsülenmesinde kullanılan ateşin ormana söndürülmeden atılması,
- Piknik amacıyla, yemek pişirmek su ısıtmak amacıyla yakılan ve terk edilen ateşlerden,
- Ateşli silah tatbikatları sırasında, havai fişeklerin ormana düşmesiyle,
- Elektrik tellerinin kopmasıyla, bakımsız trafoların çıkardığı kıvılcımlardan,
- Yol ve benzeri inşaatlarda patlayıcı maddeleri ateşleyecek fitilin otları tutuşturmasıyla,
- Kireç ve kömür ocaklarının yakılması sırasında,
- Trafik kazalarında yanan araçlardan,

KASITLI YANGIN ÖRNEKLERİ

Terör amacıyla ormanların yakılması,

*Yerleşim yeri, tarla otlak kazanmak gayesiyle,

*Orman idaresine kızgınlık,

*Ormanda yapılan kanunsuz işleri ört bas etmek,

*Başka tarla sahibini zor durumda bırakmak,

*Yabani hayvanları uzaklaştırmak,

*İş temin etmek amacıyla (üretim, ağaçlandırma)

*Yol yaptırmak amacıyla,

Erozyonun Zararları Nelerdir, Erozyonun Ekonomiye Zararları

Erozyon, yeryüzündeki toprağın rüzgar, yağmur suları, akarsular gibi dış etkenlere maruz kalarak toprağın kayarak başka bir noktaya taşınmasıdır.

Dağlık yamaçlara yağmur damlaları geldiği zaman kıyısında toprak akıntılarının biriktiğini görebiliriz. Bu durum doğal erozyon olarak az miktarda olduğu için zararı bulunmamaktadır. Bitki örtüsü ile toprak arasında bağın kopması sonucunda büyük erozyonlar meydana gelir.

Erozyonun Ekonomi ve Bölgeye Zararları

Verimli toprakların üzerlerine gelecek olan toprak kaymaları tarımcılığa büyük zarar verir.

Toprak üstünde yer alan bitkiler ağaçlar bu durumdan zarar görür.

Yeşillik alanların kaybedilmesi hayvancılık için zararlıdır.

Kışın erozyonun meydana gelmesi çığ oluşmasına sebep olur.

Erozyonun yaşandığı bölgede yerleşim yerleri varsa insanlar da zarar görebilir.

Doğa kirliliği durumunda insanların karşı karşıya kalacağı başlıca sorunlar;
Hava, toprak su kirliliği sağlık bakımından yaşantımızı tehdit etmektedir.

Sanayi bölgeleri baca gazları nedeniyle insanların sağlığına olumsuz etki etmektedir.(Solunum yolu hastalıkları, Ozon tabakasının zamanla zarar görmesi). Doğal kaynakların tükenmesi ve kirlenmesine sebep olur.

Doğayı tahrip eden tesislere örnekler:
Taş Ocakları ve açık maden sahaları:

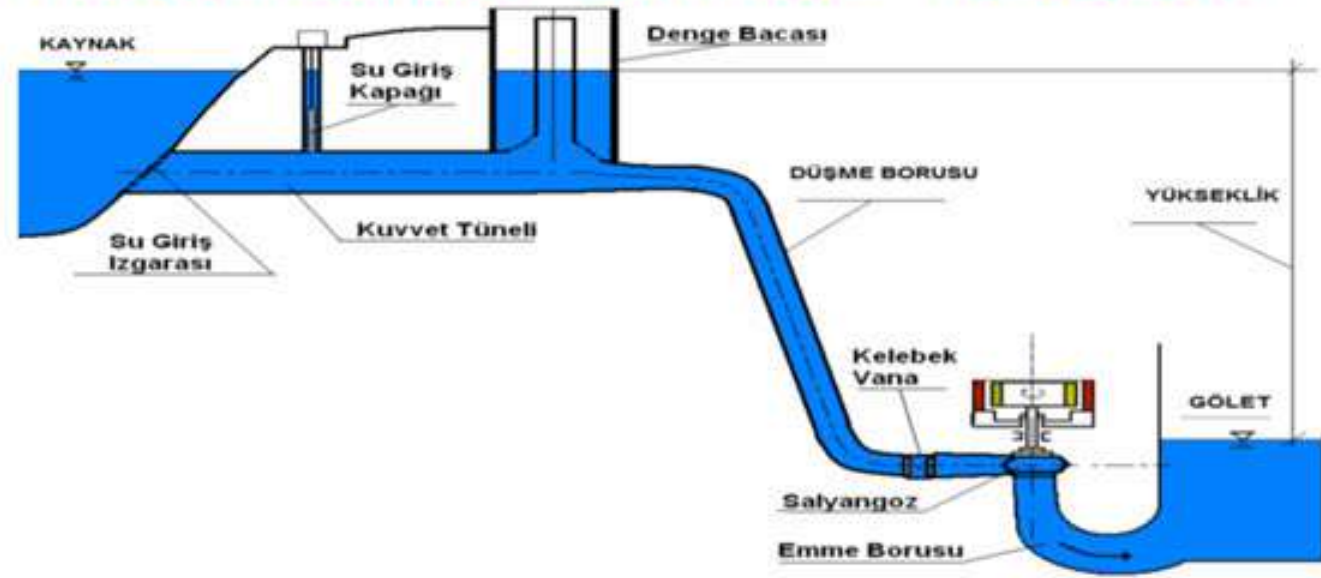
Taş, mermer ocakları ve açık maden işletmeleri, toprağın verimli olan üst tabakasını yok ederek, altındaki kaya tabakasını ve içerisindeki ham madeni çıkarırlar. Sonuç doğa için bir katliamdır.

Hidro Elektrik Santralleri (HES): Akarsu, kaynağına yakın bir yerde küçük havuzlarda toplanarak, akması engellenir, beton tünellerle yatay olarak birkaç kilometre götürülerek ve belli bir yükseklikten düşürülerek kinetik enerjisi artırılır ve kurulmuş santrallerde elektrik üretilmesi sağlanır. HES' lerin işleyişi kısaca budur.

HİDROELEKTRİK SANTRAL TESİSLERİ :

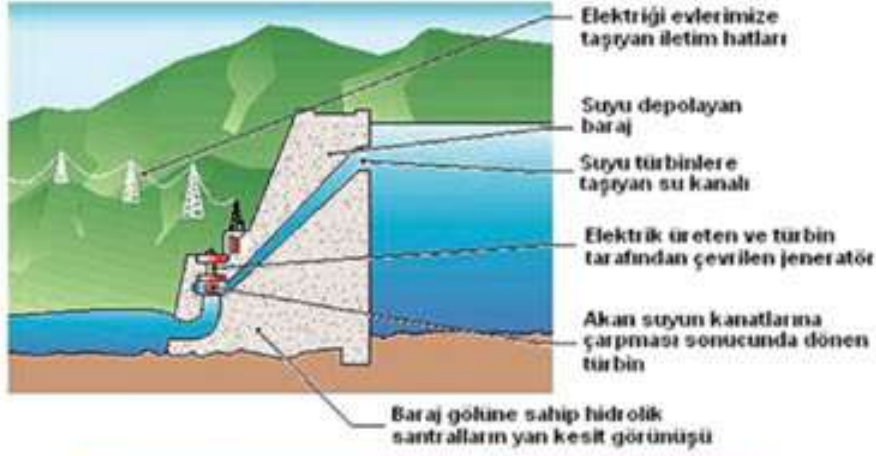
Birkaç adet Hidro Elektrik Santrali birbiri ardına çalıştırılmaktadır. Bu nedenle akarsu yatağından alınıp, borular içerisinde türbinlere gönderildiği için akarsu etrafındaki canlı yaşam yani ekosistem ortadan kalkmaktadır.

Bu şekilde üretilen enerjilerin bedelini, su bulamayan yabani hayvanların göç etmesi ve bitki örtüsünün yok olması ile doğal yaşam ödeyecektir.

HES' LERİN DOĞAYA ETKİSİ

Barajlardaki Hidro Elektrik Santralleri ise gerek baraj gölü gerekse santralden bırakılan suyun açıkta akması nedeniyle ekosistemi olumsuz etkilememektedir.

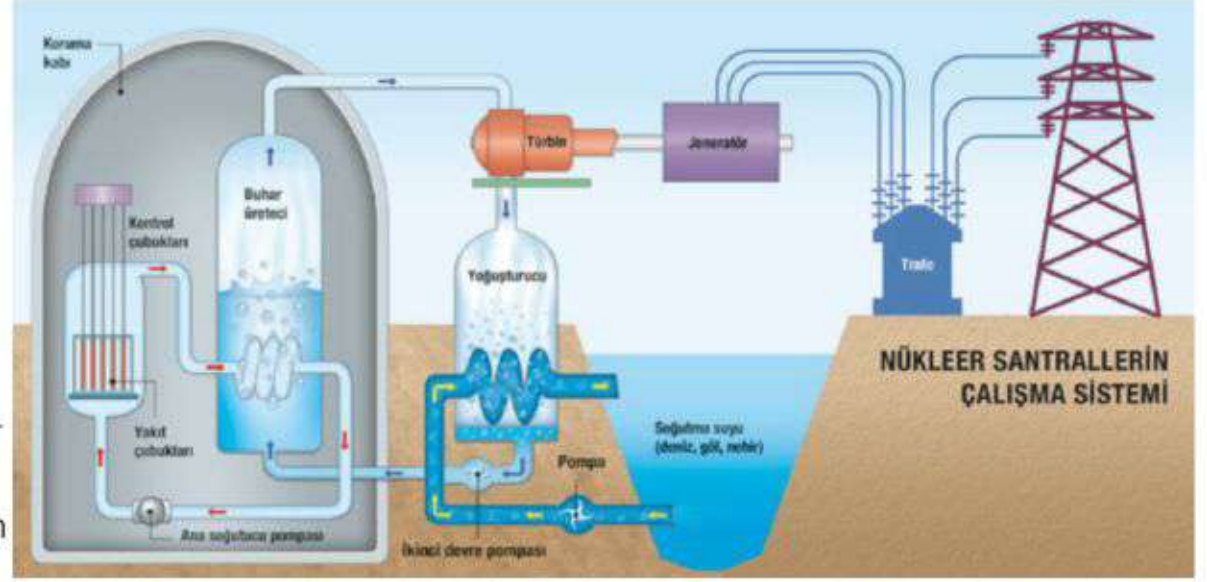
Nükleer Enerji Üretiminde Çevreye Verilebilecek Zararlar Nelerdir:

Nükleer enerjinin üretiminde çevreye verilebilecek zararlar hiçte az değildir. Nükleer atıkların yer altında beton kalıplar arasında saklanması binlerce yılda yok olması ve o bölgede canlı yaşamını etkilemesidir.

Güvenlik önlemleri alınmamasıyla patlama meydana gelebilir, daha önce Çernobil felaketinden sonra aynısının yaşanmaması için güvenlik önlemlerinin üst düzeyde olması gerekmektedir. Acil durum olduğunda soğutma önlemi alınması gerekir bu durumda tekrar akarsuya verilen sıcak su balıkların ölümüne neden olmaktadır.

ARILARIN KİRLİLİKTEN ETKİLENMESİ VE ÖLÜMLERİ

Çevre kirliliğinden etkilenen canlı türlerinden birisi de arılardır. Çevre kirliliği arıları nasıl etkiliyor?

Ürünü artırmak uğruna ekinizi yiyen tüm böcekleri ve ekinize rakip olan diğer bitki türlerini öldürmek için kullanılan tarım ilaçları bal arılarını da zehirler. Arılar bitkilerin döllenmesini sağlayan etkidir. Bal arıları yoksa, ürün de yoktur. Bal arılarının topluca ölümü, yani bir kovanın bir anda, belli bir sebep olmaksızın ölmesi arıcalar ve ülke ekonomisi için büyük kayıptır. Koloni Çöküş Sendromu olarak adlandırılan olgu, ilk olarak 2009'da Aydın'ın Kuşadası ilçesinde görülmüş, ardından çeşitli bölgelerde aynı durum gözlemlenmiştir.

Çevre Kirliliğini Önlemek İçin Neler Yapılmalı

- Çöpleri, çöp poşetinin ağzını sıkıca bağladıktan sonra çöp kutusuna atmamız.
- Yere tükürmemeliyiz.
- Ormanları korumalıyız.
- Ağaçlara zarar vermemeliyiz.
- Çimlerin üzerinde ateş yakmamalıyız.
- Hayvanlara zarar vermekten kaçınmalıyız.
- Denizleri kirletmemeliyiz.
- Evcil hayvanlarımızın atıklarını temizlemeliyiz.
- Çevremizi sahiplenmeli, değerini ve önemini çocuklarımıza öğretmeli, büyüklerimize de anlatmalıyız.
- Enerji tasarrufu yapmalıyız.
- Pis suları sokağa dökmemeliyiz.
- Tuvaletimizi(büyük-küçük)dışarıya yapmamalıyız.
- Biten Pilleri pil kutusuna atmamız.
- Piknikten sonra ateşimizi söndürmeliyiz ve asla yerde çöp bırakmamalıyız.
- Kağıt, teneke, cam, pil gibi geri dönüşümü olan maddeleri geri dönüşüm kutularına atmamız.

Böylece çevremizi temiz tutmuş oluruz.

EBEVEYNLERE ÖNERİLER:

Çocukların Eğitimi için öneriler:

Çocuklar çevrelerinde olup bitenleri büyük bir dikkatle izlerler. Birçok şey onlar için ilginçtir ve her şeyi öğrenmeye isteklidirler.

Çevresini tanımaya çalışan çocukların öğrenme isteğinin, ailesi veya öğretmenleri tarafından karşılanması önemlidir.

Bir ailede küçük yaşlardan itibaren çocuklar, doğayı inceleyerek bir çok beceri elde edebilir ve bu alanla ilgili deneyimlere sahip olabilirler.

Çocukların kendi çevrelerini, doğanın dengelerini, doğanın getirilerini ve doğayı korumak için yapılması gerekenleri öğrenmelerini sağlamak temel ebeveynlik görevlerindendir. Ebeveynler, çocuklarıyla gezintilerini zevkli bir hayat ve çevre dersi haline getirebilirler.

Zamanlarının çoğunu çocuklarla birlikte geçiren eğitimcilerin de çocukların çevreye duyarlılığını artırmak için: İlgi çekici öğretim yöntemiyle, çocukları düşünmeye, araştırmaya ve keşfetmeye teşvik etmeleri önemlidir.

Okulla düzenlenen çevre gezileri, çocuklara doğayla ilgili bilgileri sunmak için mükemmel bir fırsattır. Çevre gezilerine çıkılarak doğayla iç içe olmaları ve gözlem yapmaları sağlanmalıdır. Çocuklarda çevre bilinci oluşturmak için, çevrelerine karşı ilgili, duyarlı ve keşfetmeye istekli olmaları sağlanmalıdır.

Doğa ve çevre ile ilgili konularda gerek evlerde gerekse okullarda, çocukların bunları oyunlaştırmaları desteklenebilir. Böylece olayları somutlaştırarak, çocukların yaşayarak ve yaparak öğrenmeleri sağlanmış olur. Artık malzemelerin ve geri dönüşümü olan kağıtların kullanımı, kullanılmış kağıtların yırtılması yerine, arka yüzlerinin kullanımı etkinliklerde dikkat edilmesi gereken çevresel boyutlar olmalıdır.

Aile ortamında ve sınıf içinde yer verilen etkinlikler dışarıya taşınmalı, çocukların doğayla iç-içeyken kitap okumaları, hayallerini resme dökmeleri ya da değişik tasarımlar yapmaları sağlanmalıdır.

Çocuklarla yapılan gezintilerde hayvanlara özgü bazı davranışları ve yaşantıları anlamak, bitkilerin nasıl büyüdüğünü gözlemek ve bakımlarının nasıl yapıldığını öğrenmek ve tüm bunlara bağlı olarak doğaya saygı duymak birincil amaç olmalıdır. Bitkilerin ve hayvanların yaşantılarını incelemek çocuklar için yararlı olacaktır.

ÇOCUKLARIMIZI BİLİNÇLİ VE SEVGİ DOLU BİREYLER OLARAK YETİŞTİRMELİYİZ

Aileler, imkânları dahilinde çocuklarla birlikte bahçe oluşturulabilirler. Bahçede sebze ve meyve yetiştirilebilir. Böylece çocukların bitki yetiştirmenin aşamalarını öğrenmeleri sağlanır..

Ayrıca aileler çocuklarını, doğa ve çevre ile ilgili yayınlanan dergilere abone yapabilir, hatta aboneliklerini doğum günü hediyesi olarak sunabilirler.

Çocukluk dönemi, gelecek nesillere çevrecilik bilincini taşımada, doğa hakkındaki olumsuz tutumların ve duyguların önlenmesinde, hayat boyunca sürececek olumlu etkileşimin sağlanmasında ve koruyucu alışkanlıkların geliştirilmesinde en uygun dönemdir.

Çevrecilik eğitimi, doğal çevrenin korunması ve çocuğun gelişimi için oldukça önemlidir.

Doğa, küçük yaşta çocuklar için eğlenceli, heyecanlı ve gelişmelerini sağlayıcı bir ortamdır. Ebeveynlere ve eğitimcilere düşen görev ise öncelikle çocukların heyecan, merak ve ilgilerini paylaşmak ve bu doğal ortamdan olabildiğince yararlanmak ve keşfetmek isteyen çocuklara yol göstererek, onların çevreye duyarlı olmalarını sağlamaktır.

• **Geri dönüşümü alışkanlık haline getirin:** Neyin çöp, neyin geri dönüştürülebilir olduğunu erkenden öğretmek ve bu konuda basit uygulamalar yapmak onların bu bilgiyi yaşamlarına yerleştirmelerini ve kullanmalarını sağlar.

- Çevreye, doğal yaşama ve doğaya saygı duymayı öğretin.
- Elişi etkinliklerinizi çevreci hale getirin: Resim kağıtlarının her iki yüzünü de resim yapmak için kullanmak ve elişlerini geri dönüşümlü malzemelerle yapmak gibi alışkanlıklar sayesinde çocuklar, pahalı malzemeler satın almak gerekmediğini fark edecek. Materyalleri yeniden kullanmanın çevreci bir hareket olduğunu öğrenecektir.
- **Üç ana kuralı öğretin ve uygulatın:** Azalt, yeniden kullan ve dönüştür. Onları doğru şekilde yönlendirin.

- Paylaşma ve vermeyi öğrenmelerine yardımcı olun: Onlara artık kullanmadıkları oyuncaklarını, kitaplarını ve kıyafetleri ihtiyacı olanlara vererek değerlendirmenin ne kadar güzel bir şey olduğunu öğretin.
- Beraberce bir şeyler ekin: Bu bir bahçe olabilir, bir ağaç veya basit bir saksı çiçek bile olabilir. Çocuklar, bir şeylerin büyümesini izlemeyi severler.
- Etkinlikler düzenleyin: Evde üretilen çöp miktarının azaltılması, en kısa sürede duş alınması yarışmaları yapın. YARIŞI KAZANMA dürtüsü ağır basacaktır.
- İsraf etmemeyi, kaynakları idareli kullanmayı öğretin: Suyu kullanmadıkları sürelerde kapatmak (mesela diş fırçalarken), lüzumsuz yanan lambaları söndürmek gibi şeyler en küçük çocuklar tarafından bile uygulanabilir.

• **Beraberce gönüllü olun:** Mahallenizdeki parktaki çöpleri temizlemek amacıyla ailenizden veya komşularınızdan oluşan küçük bir topluluk oluşturun. İşbirliği ve organize olmanın gücünü gösterin.

• **Çocuklara hareketlerinizle örnek olun:** Çocuklar her şeyi gözlemlerler ve gördüklerini uygularlar.

Doğa dostu bir çocuk nasıl yetiştirilir?

Yetiştirdiğimiz bireye güzel davranışlarla örnek olarak, Evimizde geri dönüşüme uygun çöp kutuları kullanarak,

Kızartma yağlarını kullandıktan sonra lavaboya dökmek yerine saklayıp, zamanı geldiğinde geri dönüşüme kazandırarak,

Belirli aralıklarla doğal güzelliklerin olduğu yerleri gezmeye giderek,

Düzenli olarak doğa etkinliklerine katılarak, belirli dönemlerde çocuğumuzun elinin toprağa değmesini sağlamak amacıyla ağaç, çiçek ekerek,

Meyvelerin, sebzelerin nasıl yetiştiğini, hangi zorluklarla elde edildiğini çocuğumuza göstererek, Farklı türlerde hayvanları evimizde tutsak etmeden, onları özgür kılarak beslersek,

Susuz sokak hayvanları için her sokağa bir su kabı

Sokağınızda ki hayvanların kolaylıkla erişebileceği gölgelik bir yerde daima genişçe bir kap su bulundurun ve bu suyu sıkıdıkla (mümkünse her gün) değiştirin. Sadece kedi ve köpekler için değil, kuşlar için de içecek temiz su bulmak, en az yiyecek bulmak kadar büyük bir sorundur.

Yani doğaya yabancı halde beton yığınlarının arasında büyümesine izin vermezsek,

Doğaya saygılı bir evlat yetiştirmek için yerlere çöp atmazsak, Gereksiz çalışan aletleri prizden çıkarırsak, lüzumsuz ampulleri söndürürsek, bu konuda hassas olduğumuzu gösterirsek, sebebinin de kaybedilen para olmadığını, doğaya verilen tahribat olduğunu öğretirsek,

Modası geçti diye eşyaları çöpe atmazsak, yerine yenisini almazsak, bozulduğunda tamir edersek,

Yenilebilir enerjinin ne olduğunu, neden kullanılması gerektiğini, doğaya saygılı yaşamının ne kadar onur verici olduğunu, doğayı kirletmenin insanın karakterini, şerefini ve onurunu kirletmek olduğunu anlatırsak, çok daha güzel bir dünyada yaşayabiliriz.

Çevre Eğitimi:

Bizden sonraki kuşaklara, gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakabilmek için hepimiz duyarlı bir çevreci olmak zorundayız. Çevremizdeki insanların bu bilince erişebilmesi için çaba göstermeliyiz.

Çevre eğitimi; toplumun tüm kesimlerinde çevre bilincinin geliştirilmesi, çevreye duyarlı bireylerin yetiştirilerek bu bireylerde kalıcı davranışların yerleşmesinin sağlanması, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, çevresel faaliyetlere etkin olarak katılımın sağlanması, çevre sorunlarının çözümünde görev alma olarak tanımlanmaktadır.

Çevre eğitimi için öneriler;

Çocuklar, çevre eğitimi ya da doğa ile ilgili kitaplar okumalı, çevreye karşı ilgili, duyarlı ve keşfetmeye istekli olmalıdır.

Doğa ve çevre ile ilgili konularda çocukların bunları oyunlaştırmaları desteklenmelidir. Böylece olayları somutlaştırarak çocukların yaşayarak - yaparak öğrenmeleri sağlanmış ve kolaylaştırılmış olur.

Bu oyunlara anne babaların katılması ve oyun içinde yönlendirme yapmaları, ortaya çıkan fırsatları değerlendirmelerini sağlayacak ve çocukların kendilerini ifade etmelerine yardım edecektir.

Çocuklarla beraber çevre gezilerine çıkılarak doğayla iç içe olmaları ve gözlem yapmaları sağlanabilir. Çocuklar ayrıca doğayla ilgili soru sormaları için yüreklendirilmeli ya da ebeveynleri tarafından konu ile ilgili sorular sorularak merak duymaları sağlanmalıdır.

Çok küçük yaşlardan itibaren çocukların güzelliklere karşı duyarlılıkları artırılmalı, gözlem yapma yeteneği geliştirilmelidir. Atık materyallerin ve geri dönüşümü olan kağıtların kullanımı ya da kullanılmış kağıtların yırtılması yerine arka yüzlerinin kullanımı etkinliklerde dikkat edilmesi gereken çevresel boyutlardır.

Oyun:

Oyun, çocuk için ciddi bir iştir. Çocuk her şeyi oyunla öğrenir, dünyayı oyunla keşfeder, gelecekteki kişilik temellerini ilgi ve yeteneklerini oyun yoluyla belirler.

Oyun en iyi eğitim ve öğretim metodudur. Çünkü kalıcı davranış değişiklikleri kazandırır. Çocuklar için atıklardan, tehlikesiz ve boyasız oyun köşeleri yapılarak onların öğrenmelerine katkı sağlanabilir.

ÇOCUKLAR KONUSUNDA AİLELERE VE EĞİTİMCİLERE ÖNERİLER

Çocukların kendi çevrelerini, doğanın dengelerini, doğanın getirilerini ve doğayı korumak için yapılması gerekenleri öğrenmelerini sağlamak temel ebeveynlik görevlerindendir.

Ebeveynler, çocuklarıyla gezintilerini zevkli bir yaşam ve çevre dersine çevirebilirler.

Eğitimciler, çocuklarda var olan merak, istek ve hevesleri, farklı öğretim yöntemlerini kullanarak desteklemelidirler. İlgi çekici öğretim yöntemiyle, çocuklar düşünmeye, araştırmaya ve keşfetmeye teşvik edilmeli ve eğitimcilerle deneyimleri paylaşılmalıdır.

Okulla düzenlenen çevre gezileri, çocuklara doğayla ilgili bilgileri sunmak için mükemmel bir fırsattır. Çevre gezilerine çıkılarak doğayla iç içe olmaları ve gözlem yapmaları sağlanmalıdır.

Çocuklar ayrıca doğayla ilgili soru sormaları için yüreklendirilmeli ya da ebeveynler ve öğretmenler tarafından konu ile ilgili sorular sorularak merak uyandırılmalıdır.

Ebeveynler ve eğitimciler doğayı ve doğa ile ilgili olayları ve doğanın dengesini korumanın önemini iyi bilmeli ve çocukların keşiflerini ve deneyimlerini yönlendirmelidirler.

Çocukların merakının giderilmesi

Yetişkinler çocuklarının sorularını yanıtlamakta zorluk çekebilirler. Böyle durumlarda çocuğa karşı tepkisiz kalmamalı, Kitaplardan, dost ve uzman kişilerden yararlanmak gibi çocuklarının gereksinimini karşılayacak çözüm yolları bulmalıdırlar.

Anne-babaların iyi dinleyiciler olmaları

Sürekli merak ederek cevap arayan çocuklar, gün boyunca birçok bilgi toplarlar. Analiz ve değerlendirme yaparak, topladıkları bu bilgilerin tam bir özümlemesini yapma amacıyla, bunları ortaya koyma gereksinimi duyarlar. Anne ve babalar onları dinlemeli, analizlerinin düzeltmelerini yapmalıdır.

Çocukların tepkilerine nasıl duyarlı davranabiliriz

Bebeklik döneminde çocuğun seslendirmelerine yetişkinin sözle tepki vermesi, daha sonraları, çocuğun ilgisini yoğunlaştırdığı konularla ilgili açıklamalar getirip ek bilgiler vermesi, en ufak başarısını ödüllendirmesi, yasakların nedeninin açıklayıp, alternatif yollar bulunmasında rehberlik etmesi hem çocuğun kendine olan güveninin artması hem de öğrenme atımlarının desteklenmesi bakımından yararlıdır.

Okul öncesi dönemdeki bir çocuk için çevre, içinde bulunduğu ortamın bütünüdür. Çocuğun etrafındaki her şey, odası, evi, ailesi onun çevresini oluşturmaktadır. Çocuk çevresinden aldıklarını yansıtan bir aynadır; taklit ederek öğrenir.

Okul öncesi eğitimde, çocuğa çevre bilinci öncelikle içinde yaşadığı ortamın kendisine ait olduğu, bu ortamın temiz tutulmasından, güzelleştirilmesinden kendisinin sorumlu olduğu mesajı verilmelidir. Çevre eğitimi verilmesinde ailenin rolü çok önemlidir. Çocuğa verilen çevre eğitimi ailede başlatılmakta, yakın çevresi ve okulda da sürdürülmektedir.

Çevre eğitimine erken yaşta başlamalıdır. Çünkü, okul öncesi ve okul çağlarında olusan ilgiler ve tutumlar gelecekteki davranışların temelini oluşturur. Bunların oluşması çevrenin korunması için çevre dostu davranışların gösterilmesi demektir. Bu yaşlarda çocuklara doğayı sevdireci oyunlar oynatılmalıdır. Bu oyunlar sayesinde çocuklar, olumlu duygular edinir ve çevre dostu davranmayı öğrenirler.

PROJE TABANLI ÖĞRENME

Öğrencileri ezberci eğitimden kurtarmanın bir diğer yolu da onlara projeler hazırlatmaktır. Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı fen eğitimi açısından uygun ve ders ortamına önemli katkılar sağlayabilecek bir modeldir.

Projeler bireysel olarak yapılabileceği gibi grup çalışmaları olarak da yapılması önerilmektedir. Ortaöğretim düzeyinde yürütülen çevre eğitimi dersinin bu çalışmada anlatılan yaklaşımlarla sunulması hem yükseköğretim düzeyine gelememiş bireylere temel oluşturması hem de yükseköğretime hak kazanan öğrencilerde öğrenme düzeyinin artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Projeleri için örnekler:

ÖRNEK ÇEVRE ARAŞTIRMA KONULARI

HAYVANLAR

1. SOYU TÜKENME TEHLİKESİ NEDİR?
2. DENİZDE YAŞAYAN BALINALARIN ÖZELLİĞİ NEDİR?
3. KUTUP AYILARININ SAŞIRTICI ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

ENERJİ

1. NEDİR VE NASIL OLUŞUR?
2. RÜZGAR GÜCÜ NEDİR?
3. GÜNEŞ ENERJİSİ NASIL KULLANILIR?

SU

1. VÜCUDUMUZDA NE KADAR SU VAR?
2. SU DÖNGÜSÜ NEDİR?
3. NASIL KORURUZ VE KİRLENMEYİ ÖNLERİZ?

GERİ DÖNÜŞÜM

1. NEDİR?
2. NELER DÖNÜSTÜRÜLEBİLİR?
3. NİÇİN GEREKLİDİR?

Atık Projesi:

Her şey çöp müdür? Her gün evlerimizde ürettiğimiz çöpün tamamı atık mıdır? Evimizden okulumuzdan her gün ne kadar çöp çıkar? Bu çöpün içinde neler var ve bu çöp, torbalarla dışarıya konduktan sonra ne olur, nereye gider? Bunları kim toplar ve bu çöplerin çevremize zararları nedir?

Çöpün dönüştürülmesi, hangi çöplerin ayrı toplanması gerektiği ve bunun çevremize-yaşantımıza katkısı nedir? Geri dönüştürülebilir malzemelerle üretilen ürünlerin çeşitleri neler olabilir?

GERİ DÖNÜŞÜME GÜZEL VE YARARLI BİR ÖRNEK:

Ulaşım ağındaki gazete kağıtları geri dönüştürülüyor, Londra bisiklet kiralama programı tarafından yeni bir tür bisiklet kaskı üretildi. Bu kask, düşük maliyetli, geri dönüştürülebilir ve tamamen Londra ulaşım ağından artakalan gazetelerin atık kağıtlarından üretiliyor. Biriktirilen gazete kağıtları mikserde karıştırılarak, kağıt hamuru elde ediliyor ve organik katkı maddesi ile dayanıklı hale getiriliyor. Bu dayanıklılığı sayesinde 6 saate kadar yağmur altında kalınsa da kask etkilenmiyor.

Kasklar belli bir süre işlevini yerine getiriyor. Ömrünü tamamlayan kask, yeni kaskların yapılabilmesi için geri dönüşüm zincirinin en alt zincirinde yerini alıyor.

Su İsrafını Önleme Projesi:

Yaşam kaynağımız suyun uygun şekilde kullanımı için, çocuklara ve öğrencilere, suyun boş yere akıtılmadan kullanma yöntemleri, yağmur sularından yararlanma yöntemleri, kullanım sularının yeniden nasıl kullanılacağı konusunun araştırılması konuları incelenebilir.

Hayvan Barınakları projesi:

Bakıma ve sevgiye muhtaç hayvanlara karşı sorumluluk borcumuz olduğunu unutmamamız gerekir.

Sokak hayvanlarına soğuk havalarda sığınabilecekleri, kolaylıkla su, yiyecek gibi malzemelerle besleyebileceğimiz, dondurucu soğuklarda dışarıda besin su ve yiyecek arama gibi temel ihtiyaçlarını biraz olsun hafifletebileceğimiz küçük evleri bahçelerimize ya da mahallemize yaparak, üzerimize düşeni yapabiliriz.

Bisiklet Projesi:

Trafiği rahatlatmak için önemli bir adım da bisiklet kullanımını teşvik etmek ve yaygın hale getirmektir. Bisiklet havayı kirlilemediği ve gürültü çıkarmadığı için çevre dostudur. Az yer kaplar ve park sorunu yoktur. Bisikletle dolaşmak, dinlenme ve stres atma açısından faydalıdır.

Bisiklet sürücülerinin frensiz, zilsiz, ışksız bisikletlerle trafiğe çıkmaması gerekir, trafik kurallarına uygun sürüş yapmaları, varsa bisiklet yollarını kullanmaları onları kaza ve tehlikelerden uzak tutacaktır. Bisikleti bir tutku haline getirerek trafiği rahatlatmak ve çevreyi daha yaşanılır kılmak mümkündür.

SORUNLARI BELİRLEYİP BELGELEME PROJESİ:

Dikkat çekmek istedikleri çevresel sorunları çektikleri fotoğraflar üzerinden arkadaşlarına anlatmaları sağlanmalıdır. Yol ortasındaki çöpleri, çekirdek kabuklarını, büyük ve tehlikeli çukurları, hava kirliliğini, ortadan kesilmiş ağaçları, evlerin bahçelerine dikilmiş yüksek gerilim hatlarını inceleyerek fotoğraflamaları bilinçlendirme çalışmalarına aktif olarak katılmalarını sağlar.

ÖDÜLLENDİRME:

Fotoğraf çeken öğrencilere kitap armağan edilebilir. Bu ödüllendirme çocukların sorunlara daha fazla eğilmelerine neden olacaktır.

YEREL YÖNETİMLERE ÖNERİLER;

Yerel yönetimlerin;

Sağlıklı ve güvenli bir çevre,

Çocukların gelişimi için dost bir çevre, sürdürülebilir ve adil bir çevre,

Temel hizmetlerin verildiği ve herkese bakım sağlayan bir çevre,

Özellikle güç durumdaki çocuklar için dost bir çevre,

Ayrımcılık gözetmeyen ve dayanışmayı özendiren bir çevre konularında öncelikli hedeflerinin de olması gerekir.

Çocuk hakları der ki; her çocuğun yaşamaya ve gelişmeye, korunmaya, kararlara katılmaya hakkı vardır ve bunların hepsi hiç bir ayrım gözetilmeksizin bütün çocuklar için geçerlidir.

Çocuğun güvenli ve sağlıklı bir çevrede herhangi bir ayırma uğramadan insanca yaşayabileceği bir kentte gelişmek en temel hakkıdır. İnsan haklarına saygı toplumun çocuklarına nasıl davrandığı ile başlar. Olumlu olan çocuk-merkezli yaklaşımdır.

ÇOCUK DOSTU KENT yaratma konusunda izlenecek süreç şöyle olmalıdır:

Mevcut davranışları ve alışkanlıkları keşfetmek: dikkate alınacak alışkanlıkları ve özellikleri, yeni alışkanlıkları ve özellikleri, elenecek alışkanlıkları ve özellikleri saptamak.

Aileleri ve çocukları planlamaya katmak: çeşitli atölye çalışmaları ve odak grubu toplantıları ile onlara da söz hakkı vermek.

Planlama ve tasarım kriterleri geliştirmek: ön denetim listesi ve ölçülebilir kriterler geliştirmek.

İyi örneklerden ders almak: trafikten arındırılmış yürüme yolları ve sokak iyileştirme çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmak.

Planları ve tasarımları sonuçlandırmak: sunumlar ve toplantılar yaparak sonuçları kullanıcılar ile paylaşmak.

Sürdürülebilirliği sağlamak: çocuk dostu kavramını yerleştirmek için çok sektörler arası bir yapı geliştirmek.

Çocuklar adına **ÇOCUK DOSTU KENTLER** için ilk adım, kentlerimizde, çocukların en doğal hakkı olan katılım hakkını dikkate alan ve kentteki tüm kararların içine çocukların görüşlerini alan **ÇOCUK KONSEYLERİNİ** kurmak, yani kentlerde çocuklara yer açmak olmalıdır.

Çocuk dostu kent ;

Çocuk Hakları Sözleşmesi uyarınca çocuk dostu bir kent, genç vatandaşlarının her birine; yaşadıkları kent hakkında verilen kararları etkileme, var olmasını istedikleri bir kent hakkındaki görüşlerini ifade etme, aile, toplum ve sosyal yaşama katılma, sağlık, eğitim ve barınma gibi temel hizmetlerden yararlanma, temiz su içme ve düzgün sağlık koşullarından yararlanma, sömürü, şiddet ve kötüye kullanımdan korunma, kendi başlarına güvenli biçimde sokakta dolaşma, arkadaşlarıyla buluşma ve oynama, bitkiler ve hayvanlar için yeşil alanlara sahip olma, kirlenmenin olmadığı bir çevrede yaşama, kültürel ve sosyal etkinliklere katılma, etnik köken, din, gelir, cinsiyet ya da engellilik gibi herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan kentlerinin eşit bir vatandaşı olarak her türlü hizmete erişme haklarını garantiler.

Çocuk dostu olmak kolay değildir. Çocuk dostu olmak için yerel yönetimlerde çocuklara yer açmak, çocukları kararlara katmak, onların adına bir şeyler yapmaktan çok daha önemlidir. Çocuk dostu kent, yapılanma süreci, aynı zamanda Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin yerel yönetim ortamlarında yaşama geçirilmesi anlamına gelmektedir ve çocukları merkeze yerleştiren bir takım özellikleri gözetir. Yerel yönetimler çocuk dostu bir kent oluşturmak için, bu 9 yapı taşını gündemlerinde tutmalıdırlar:

1. ÇOCUKLARIN KATILIMI: Çocukların kendilerini etkileyen konulara aktif katılımlarının sağlanması; görüşlerinin dinlenmesi ve bu görüşlerin karar süreçlerinde dikkate alınması,

2.ÇOCUK DOSTU YASAL ÇERÇEVE: Bütün çocukların haklarını koruyacak ve yaygınlaştıracak yasal düzenlemelerin, yönetmeliklerin ve usullerin belirlenmesi,

3. KENT ÖLÇEĞİNDE ÇOCUK HAKLARI UYGULAMA STRATEJİSİ:

Sözleşme temelinde Çocuk Dostu Kent oluşturulması için ayrıntılı ve kapsamlı bir strateji veya gündem geliştirilmesi,

4. ÇOCUK HAKLARI BİRİMİ VEYA EŞGÜDÜM MEKANİZMASI:

çocukların bakış açılarının öncelikle dikkate alınmasını sağlamak üzere yerel yönetimlerde kalıcı yapılanmalar oluşturulması,

5. ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİNİN SAPTANMASI VE DEĞERLENDİRMESİ:

yasaların, politikaların ve uygulamaların, uygulama öncesinde sırasında ve sonrasında çocuklar üzerindeki etkilerini belirleyecek sistematik bir sürecin varlığı,

6. ÇOCUK BÜTÇESİ: yeterli kaynak tahsisi ve çocuklara yönelik bütçe analizi,

7. DÜZENLİ YAYINLANAN “KENT ÇOCUKLARIN DURUMU RAPORU”: çocukların ve haklarının durumunun belirlenebilmesi için yeterli izleme ve veri toplama çalışmaları,

8. ÇOCUK HAKLARININ BİLİNMESİNİN SAĞLANMASI: gerek yetişkinlerin gerekse çocukların çocuk haklarına ilişkin bilgilerinin artırılması,

9. ÇOCUKLAR ADINA BAĞIMSIZ TANITIM-SAVUNU: çocuk haklarını korumak ve kollamak üzere yapılacak çalışmalarda hükümet dışı kuruluşların desteklenmesi ve bu alanda bağımsız insan hakları kurumlarının oluşturulması.

SONSÖZ

Çevre adına bireysel sorumluluklarımızı tam olarak yerine getirdiğimizde, yerel yöneticilerimizden, devletimizden çevre için daha çok şey yapmalarını talep etme hakkımız doğacak.

Bu haklarımızı daha bilinçli kullandığımızda ise kurumlar kendilerini çevre için daha ciddi adımlar atmak zorunda hissedeceklerdir.

Bireysel ve kurumsal çevrecilikte ne kadar başarılı olursak, çevrenin korunması için gereken toplumsal dönüşüm daha çabuk gerçekleşecektir. Birey olarak, toplum olarak ulaşmamız gereken nokta sürdürülebilir bir yaşam, sürdürülebilir bir çevre olmalıdır. Ancak bu şekilde kentimiz, ülkemiz ve dünyamız hem bize, hem yeni nesillere bir miras olarak kalabilir.

Atalarımız cennet vatanımız için canlarını seve seve verdiler, ruhları şad olsun.

Bizlere düşen sadece onu korumak ve ona karşı sorumluluklarımızı yerine getirmektir. Kentimiz, ülkemiz ve dünyamız için, sağlıklı bir yaşam ve geleceğimiz için çevremizi koruyalım ve duyarlı vatandaşlar olalım.

Çöpsüz, temiz, barış ve huzur dolu bir dünyada yaşamamız dileğiyle.

KAYNAKLAR:

- BOZYİĞİT Recep, Tufan KARAASLAN, Çevre Bilgisi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1998.
- "ÇEVKO 2013 Algı Araştırması"
- GÜNEY Emrullah, Çevre Sorunları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.
- KAHRAMAN Nüzhet, Oğuz TÜRKAY, Turizm ve Çevre, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004.
- KELEŞ Ruşen, Can HAMAMCI, Çevre Bilim, İmge Yayınevi, Ağustos 2002.
- ÜNAL Şemsettin, Turizm Çevre İlişkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Turizm Sosyolojisi Ders Araştırması,
- Çevre Bakanlığı Çevre Eğitimi ve Yayın Dairesi Başkanlığı, "Çevre Üzerine Notlar", 1993.
- Ünal, S. "İlk ve Orta Öğretim Ders Kitaplarında Yakıtlar ve Çevresel Etkileri", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14:62 (1998).
- Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 28: [2005] 91-100 Sinan ERTEN, OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARINDA ÇEVRE DOSTU DAVRANISLARIN ARASTIRILMASI
- UNESCO.UNEP HİMAYESİNDE ÇEVRE EĞİTİMİNİN GELİŞİMİ VE TÜRKİYE'DE ORTAÖĞRETİM ÇEVRE EĞİTİMİ Sevil ÜNAL*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 16-17 : 142 - 154 [1999]
- Sezen BOZYİĞİT, "ÇOCUKLARIN ÇEVRE BİLİNÇLİ TÜKETİCİ OLARAK SOSYALLEŞMESİNDE ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARININ ROLÜ" Doktora Tezi, İşletme Anabilim Dalı Danışman: Prof. Dr. Canan MADRAN Nisan 2013, 255 Sayfa
- Yılmaz, A., Morgil, İ., Aktuğ, P. ve Göbekli, İ. (2002). "Ortaöğretim ve Üniversite Öğrencilerinin Çevre, Çevre Kavramları ve Sorunları Konusundaki Bilgi ve Öneriler". H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 156-162.
- Avingç, A. (1997). Değişik enerji kaynakları ve çevreye etkileri. Ekoloji Çevre Dergisi. 7(27),19-23.
- Aydınalp, C. (1997). Çevre kirliliğinin nedenleri ve etkileri. Çevre ve İnsan, 37, 37-41.
- Bahar, M. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Eğitimi Konularındaki Ön Bilgi Düzeyi, Kavram Yanılgıları. V. Uluslararası Ekoloji Ve Çevre Sorunları Sempozyumunda Poster Çalışması, TÜBİTAK, Ankara.
- DİNÇER, Çağlayan (2000), "Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çevresel Farkındalıklarını Artırma Yolları", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği.

- GÖKA, Erol (2004), "Çocuk ve Çevre", Ailede Çocuk Eğitimi, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Mehmet Erdoğan, Nilgün Erentay "22 Adımda Doğa Eğitimi", ODTÜ Geliştirme Vakfı Yayıncılık, ISBN No 9789944344692, 2009-03
- Yrd. Doç. Dr. Hikmet SİVRİ GÖKMEN, ÇOCUK DOSTU KENT ÜZERİNE STRATEJİLER hikmet.gokmen@deu.edu.tr
- ÇEVRE EĞİTİMİNİN AMAÇLARI, UĞRAŞI ALANLARI ve SORUNLARI Yrd. Doç. Dr. Selim UZUNOĞLU Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Biyoloji Bölümü MANİSA
- Batak, F. (1997). Okul öncesi dönem çocuğunda çocuktan-çocuğa eğitim. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Dr. Leyla Fethi (2012) Sosyal Sorumluluk Çevre Sayı: 84
- Çabuk, B. (2001). Okulöncesi dönem çocuklarının çevre ile ilgili farkındalık düzeyleri. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çabuk, B. ve Karacaoğlu, C. (2003). Üniversite öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının incelenmesi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 36(1-2).
- Çalışkan, M. (2002). Yetişkinlerde çevre duyarlılığını etkileyen etmenler. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çelikkıran, A. (1997). Çevre sorunları ve eğitim. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çevre Koruma ve Araştırma Vakfı (1999). Okul öncesi çevre eğitimi, İzmir: Çevre Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, (2012). Türkiye çevre sorunları ve öncelikli envanteri değerlendirme raporu. Ankara www.csb.gov.tr (Erişim tarihi: 26.12.2013)
- Devlet Planlama Teşkilatı, (1997). Ulusal çevre eylem planı. Hazırlayan: Musa Doğan. Ankara.
- Erol, H.G. (2005). Sınıf öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin çevre ve çevre sorunlarına yönelik tutumları. Pamukkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
- Erol, H.G. ve Gezer, K. (2006). Sınıf öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin çevre ve çevre sorunlarına yönelik tutumları. International Journal Of Environmental and Science Education, 1 (1), s. 65 – 77, Turkey.

- Gökdağ, D. (1994). Ortaöğretim programlarında çevre. Kirlenen çağ. Cogita dergisi.2 (2); 37-48.
- Kahyaoğlu, M. , Daban, Ş. ve Yangın, S. (2008). İlköğretim öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumları. Diyarbakır Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, s. 42-52.
- Karadayı, G., (2005). Ortaöğretim öğretmenlerinin küresel, ulusal ve yerel çevre sorunları hakkındaki görüşleri (sakarya ili örneği). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 89s, Ankara.
- Mustafa ERCENGİZ Yard. Doç. Dr. Songül KEÇECİ KURT Suat POLAT Karasar, N. (2005), bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Nobel Yayın.
- Kaya, E. , Akılı, M. ve Sezek, F. (2009). Lise öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının cinsiyet açısından incelenmesi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, s. 43-54.
- Malkoç, H. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumlarının ve bilişsel farkındalık becerilerinin incelenmesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Özdemir, A. (2003). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin çevre bilgi ve bilinçlerinin araştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. İzmir.
- Özmen, D., Çetinkaya, A. ve Nehir, S., (2005). Üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumları. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 4/6, 330-344
- Samimi, Ü. (2015) Doğa dostu bir çocuk nasıl yetiştirilir, Çocukça Dergisi
- TMMOB (28-30 Kasım 2013) 2. İzmir Kent Sempozyumu / 823 nolu bildiri
- Yüksek Öğretimde Öğrenci Merkezli Çevre Eğitimi Dersine Yönelik Bir Uygulama- GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı 3 (2004) 113-128

ÇEVRECİLER İÇİN ÖNEMLİ GÜN VE HAFTALAR

